

Bijlage 1: Drenthe

Beleid

De provincie Drenthe heeft het ruimtelijk beleid voor de periode 2010-2020 vastgelegd in de Omgevingsvisie Drenthe. In 2014 is de Omgevingsvisie geactualiseerd. De focus ligt op behoud van bestaande winkelgebieden en het weren van vestiging van grootschalige winkels buiten het stedelijk gebied ('weidewinkels'). Bij ruimtelijke plannen voor nieuwe grootschalige detailhandelontwikkelingen vraagt de provincie gemeenten aandacht te geven aan regionale afstemming. Bij het plannen van detailhandel wordt de Ladder voor duurzame verstedelijking gehanteerd. De provincie heeft een eigen handreiking van de ladder opgesteld als hulpmiddel en inspiratiebron hoe de ladder toegepast kan worden in de Drentse praktijk. De handreiking geeft concrete handvatten hoe de ladder kan werken met voorbeelden en tips: wat werkt goed en wat minder? Welke ervaringen hebben regio's en gemeenten elders al opgedaan?.

Instrumentarium

Het ruimtelijk beleid is vertaald naar de provinciale Omgevingsverordening, waaronder bovengenoemd detailhandelbeleid. Afwijken van de verordening dient te worden gemotiveerd vanuit een integrale visie op de lokale of regionale detailhandelstructuur. De Verordening wordt in 2014 geactualiseerd.

De provincie ondersteunt gemeenten met kennisontwikkeling, zoals het internetdetailhandelonderzoek (2013, samen met Noord-Holland en Zuid-Holland) en monitoring van leegstand.

Regionale samenwerking

In 2014 maakt de provincie een ronde langs gemeenten waarbij van gedachten wordt gewisseld over detailhandelbeleid, regionale afstemming, uitkomsten onderzoeken krimp en detailhandel en internetdetailhandel, aanpak leegstand en de provinciale rol hierin. Hieruit kan voortvloeien dat er regionaal overleg gaat plaatsvinden over detailhandel.

Toekomst

In 2014 is er een rondje langs gemeenten over detailhandelsbeleid. Rond de zomer 2014 zullen de uitkomsten van de gesprekken worden geïnventariseerd en op basis hiervan zal de provincie haar insteek op het gebied van detailhandel bepalen. Dit vormt tevens input voor de nog te actualiseren Provinciale Omgevingsverordening.

Bijlage 2: Flevoland

Beleid

De provincie Flevoland heeft het ruimtelijk beleid opgenomen in het Provinciaal Omgevingsplan (2006).

De provincie stuurt op perifere- en grootschalige detailhandel. Vestiging van detailhandel dient uitsluitend geacommodeerd te worden in of aansluitend aan bestaande bebouwde gebieden vanuit principe van concentratie. De vestiging van weidewinkels wordt uitgesloten.

Instrumentarium

Bovengenoemd locatiebeleid uit het Omgevingsplan is uitgewerkt in de Beleidsregel Locatiebeleid Stedelijk Gebied (2013).

In de Beleidsregel kleinschalige ontwikkelingen in het landelijk gebied is aangegeven dat detailhandel beperkt is toegestaan in het landelijk gebied: voor verkoop van eigen gekweekte of vervaardigde producten of productverkoop met een directe binding aan bepaalde toeristisch-recreatieve voorzieningen.

De provincie ondersteunt gemeenten met kennisdeling door onderzoek uit te laten voeren naar diverse ontwikkelingen in detailhandel, formele- en informele werklocaties.

Regionale samenwerking en Toekomst

Samen met de gemeenten stelt de provincie om de vier jaar een Visie werklocaties Flevoland vast. In 2014/2015 wordt de Visie geactualiseerd. Beleidsontwikkeling in de detailhandel zal daar deel van uit maken. Samen met de gemeenten zal onderzocht worden of in Flevoland een regionale commissie detailhandel en/of de Ladder van duurzame verstedelijking in de toekomst kan bijdragen aan afstemming tussen gemeenten inzake grootschalige detailhandel met een bovenlokale betekenis en een grote publiek aantrekkende werking.

Almere en Lelystad werken binnen het Platform Bedrijven en Kantoren (Plabeka) samen met de Metropoolregio Amsterdam. Binnen Plabeka worden afspraken gemaakt over afstemming van kantoren en bedrijventerreinen. Besproken wordt om hier detailhandel aan toe te voegen.

Bijlage 3: Fryslân

Beleid

De provincie Fryslân heeft het ruimtelijk beleid, waaronder het detailhandelbeleid, vastgelegd in het Streekplan uit 2007.

Het detailhandelbeleid is gericht op het voorkomen van aantasting van kernwinkelgebieden om daarmee verslechtering van de functionele en ruimtelijke kwaliteit te voorkomen. Alleen bestaande kernwinkelgebieden komen in aanmerking voor detailhandelsvestiging. Hier kan alleen van worden afgeweken voor specifiek benoemde perifere detailhandel. Eveneens dient de schaal en verzorgingsfunctie van de detailhandelsvestiging aan te sluiten bij de aard en schaal van de kern. Naast een goede (regionale) ruimtelijke ordening, dient dit laatste tevens om weidewinkels te voorkomen.

Instrumentarium

In de Verordening Romte Fryslân (PVR) is het geformuleerde beleid vertaald. Het provinciale beleid is gericht op het behoud van de functionele en ruimtelijke kwaliteit van de kernwinkelgebieden, door middel van het beperken van de vestigingsmogelijkheden voor detailhandel daarbuiten. De branches die onder de categorie perifere detailhandel vallen zijn specifiek en uitputtend benoemd in de PVR.

De gemeenten gaan over de verdere invulling van het detailhandelbeleid. De provincie ondersteunt hen daarbij waar mogelijk, zoals via kennisdeling waarbij samengewerkt is met de Kamer van Koophandel. Voorbeeld is het koopstromenonderzoek dat als bouwsteen heeft gediend voor gemeenten om hun detailhandelbeleid vorm te geven.

Regionale samenwerking

Op dit moment worden er nog geen regionale afspraken op het gebied van detailhandel structureel vastgelegd. Het provinciaal beleid, gericht op het beperken van vestigingsmogelijkheden buiten het kernwinkelgebied en het bewaken van het aard en schaal principe, zorgt er eigenlijk voor dat gemeenten veelal geen 'last' van elkaar hebben. De PVR vraagt gemeenten om onderling af te stemmen, mocht daartoe aanleiding zijn.

In de anticipeerregio's (Noordoost en Noordwest) wordt specifiek aandacht geschonken aan het detailhandelbeleid, mede vanwege de leefbaarheidsaspecten. De rol van de provincie is hier faciliterend en kennisdelend. De regio Noordoost heeft deelgenomen aan kennissessies over detailhandel die het ministerie van BZK heeft aangeboden aan krimp- en anticipeerregio's¹. Dit heeft geleid tot aanbeveling voor verdere afstemming en samenwerking waarmee de regio verder wil.

Toekomst

De huidige PVR wordt op dit moment herzien en zal nog dit jaar aan Provinciale Staten ter vaststelling worden voorgelegd. Omdat de PVR in principe bedoeld is als de juridische borging van bestaand beleid zijn er geen wezenlijke veranderingen van het detailhandelbeleid in opgenomen. Wel wordt een aanpassing van de terminologie voorgesteld, mede gelet op recente discussies over de interpretatie van de Europese dienstenrichtlijn. Wordt in de huidige PVR nog ingezet op het in stand houden van "de verzorgingsfunctie van kernwinkelgebieden", in de nieuwe PVR wordt voorgesteld dat te veranderen in behoud van "de functionele en ruimtelijke kwaliteit van de kernwinkelgebieden". Dit om nog duidelijker aan te geven dat het gaat om kernwinkelgebieden als geheel en uitdrukkelijk niet om (bescherming van) individuele winkels.

De huidige veranderingen in het detailhandelslandschap, zoals ook beschreven in de tussentijdse evaluatie van het streekplan, nopen er toe om in toekomstig nieuw ruimtelijk beleid de vestigingsmogelijkheden nog eens kritisch tegen het licht te houden. De noodzaak om nog sterker in te zetten op de kernwinkelgebieden zal daarbij leidraad zijn. Op dit moment is er nog geen planning bekend van een nieuw ruimtelijk beleidskader.

---

¹ <http://www.dwaande.nl/werken-en-ondernemen/projecten/detailhandel-in-noordoost-frysl%C3%A2n>

Bijlage 4: Gelderland

Beleid

De provincie Gelderland heeft het ruimtelijk beleid opgenomen in de Omgevingsvisie.

De provincie streeft naar een evenwichtige en toekomstbestendige detailhandel. Dit draagt bij aan vitale, aantrekkelijke steden en dorpen en is mede bedoeld om overcapaciteit van winkels terug te dringen. De focus ligt op het versterken van kansrijke locaties en het omvormen van zwakke locaties. Ingezet wordt op transformatie en vernieuwing van bestaande winkelgebieden.

Instrumentarium

De provincie past de Ladder voor duurzame verstedelijking toe die verankerd is in de Bro. Nieuwe ontwikkelingen zijn alleen toegestaan als het bijdraagt aan de versterking van de detailhandelstructuur. Dit vraagt om een goede argumentatie op basis van de ladder.

De provincie gebruikt de Provinciale Verordening regels te stellen aan detailhandel op perifere locaties. Op perifere locaties is slechts detailhandel toegestaan die vanwege specifieke ruimtelijke eisen (volumineuze goederen en veiligheidseisen) binnenstedelijk moeilijk inpasbaar zijn. Ook supermarkten worden perifeer niet toegestaan. Daarnaast zijn er regels ten aanzien van regionale afstemming van grootschalige detailhandel met een bovenlokale functie.

De provincie is nu veel actiever met detailhandel bezig via kennisontwikkeling, aanjagen en ondersteuning. De provincie organiseert workshops en brengt succesvolle (pilot)projecten onder de aandacht om kennisontwikkeling bij gemeenten en regio's te stimuleren evenals samenwerking. Aan dit soort workshops en projecten levert de provincie een financiële bijdrage.

De provincie levert inhoudelijke en juridische ondersteuning bij de pilot 'kernwinkelgebieden in krimpgebieden' in de Achterhoek. In de pilot wordt gekeken naar mogelijkheden om krimp te begeleiden en te komen tot compactere winkelgebieden en het omvormen van aanloopstraten in dorpscentra (waar het winkelaanbod met 10 tot 50% zal afnemen).

Regionale samenwerking

De provincie heeft het opstellen van regionale visies geagendeerd. Het opstellen daarvan gebeurt nu nog op vrijwillige basis. In 3 van de 6 regio's vindt inmiddels al regionale afstemming plaats waarbij afspraken worden vastgelegd: Stadsregio Arnhem-Nijmegen (juridische vastlegging in regionaal programma detailhandel), de Achterhoek (regionaal uitvoeringsprogramma detailhandel) en Rivierenland (regionale detailhandelvisie).

Toekomst

Januari 2014 heeft Gedeputeerde Staten de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening vastgesteld. Naar verwachting zullen Provinciale Staten deze vaststellen in juli 2014. Hierin wordt voortgebouwd op het ingezette beleid. De provincie stelt de bestaande detailhandelloosruimte centraal. Vanwege toename van leegstand wordt ingezet op een mix van vernieuwen (inclusief compacter maken), herstructureren, transformeren en sloop van bestaande winkelgebieden.

Op dit moment wordt verder gewerkt aan de uitvoering van het beleid. De volgende stap is een symposium op 25 juni 2014 over de toekomst van winkelgebieden. Het doel is om samen met partners oplossingsrichtingen, rollen en samenwerkingsmogelijkheden te verkennen om te komen tot een aanpak van de opgave.

In de conceptverordening is opgenomen dat de bestemming detailhandel in een bestemmingsplan mogelijk is als deze ontwikkeling niet in strijd is met de door Gedeputeerde Staten vastgestelde regionale afspraak.

Vanuit oogpunt van duurzaam ruimtegebruik faciliteert en zonodig regisseert de provincie regionale afstemming bij planning voor nieuwe perifere locaties (>1500 m²). Op perifere locaties is vestiging van detailhandel in voedings- en genotmiddelen niet toegestaan. Op perifere locaties mag alleen

(lokale) detailhandel komen die moeilijk ruimtelijk inpasbaar is in binnensteden vanwege het volume van de goederen of vanwege veiligheidseisen.

Op een beperkt aantal grote perifere locaties wordt onder voorwaarden ruimte geboden aan grootschalige detailhandel met een regionale verzorgingsfunctie. Het betreft hier overwegend bestaande locaties die al dan niet in ontwikkeling zijn, uitgebreid of geherstructureerd worden. Over de kwalitatieve voorwaarden dienen regionale afspraken te worden gemaakt: omvang, fasering, branche, profiel locatie, ruimtelijke kwaliteit.

Uitgangspunt is dat internetwinkels en afhaalpunten, indien deze ruimtelijk inpasbaar zijn, een plek krijgen in bestaande binnenstedelijke winkelgebieden, zodat dit bijdraagt aan bezoekersstromen in winkelgebieden en het voorkomen van leegstand en zo de vitaliteit van winkelgebieden versterkt.

De Gelderse Ladder voor Duurzaam Ruimtegebruik is een leidend principe voor duurzaam ruimtegebruik. Voor detailhandel worden programmeringsafspraken per regio afgewogen.

Bijlage 5: Groningen

Beleid

De provincie Groningen heeft het ruimtelijk beleid vastgelegd in het vigerende Provinciaal Omgevingsplan 2009-2013 (POP), waar het detailhandelbeleid onderdeel van uitmaakt.

Uitgangspunt voor het detailhandelbeleid is een goed bereikbaar, aantrekkelijk en gevarieerd winkelbestand. De provincie streeft naar behoud en versterking van winkelconcentraties in binnensteden en overige bestaande winkelcentra. Om dat te bereiken dient detailhandel zich binnen bestaande en geplande winkelgebieden te vestigen of daarbij aan te sluiten. Een uitzondering is mogelijk voor volumineuze goederen. Nieuwe perifere detailhandelsvestigingen met een oppervlakte van meer dan 1.500 m² vestigen zich op daartoe geschikte bedrijventerreinen bij Groningen, Hoogezand-Sappemeer, Appingedam/Delfzijl, Veendam, Winschoten en Stadskanaal. Nieuwe grootschalige detailhandel (inclusief factory outlet centers) mag alleen in de gemeente Groningen worden gevestigd.

Instrumentarium

In de Provinciale Omgevingsverordening is het in het POP geformuleerde beleid vertaald naar concrete beleidsregels. Via bestuurlijk vooroverleg beoordeelt de provincie de gemeentelijke visie op perifere detailhandel. Via het krimpfinancieringsfonds financiert de provincie woon- en leefbaarheidsplannen in krimpgebieden, mede met het oog op beschikbaarheid en bereikbaarheid van winkels in regio's met bevolkingsafname. Binnen het opstellen van die plannen heeft de provincie een sturende rol met als doel gemeenten aan hun taken te houden.

De provincie heeft projecten aangemeld voor het programma 'menukaart aanbod detailhandel in krimp- en anticipeergebieden' van het Ministerie van BZK. Vanuit het project De Kompanij (Veendam/Pekela) is deelgenomen aan het menukartonderdeel 'masterclass: Hoe courant is uw aanloopstraat? Slimme strategie voor aanloopstraten in krimpgebieden'.

Regionale samenwerking

Op dit moment wordt gewerkt aan het optuigen van regionale samenwerking door de gemeenten Oldambt, Stadskanaal, Veendam en Hoogezand-Sappemeer. Zij willen samen gaan werken aan de toekomst van detailhandel in Oost-Groningen in het algemeen en in de vier stedelijke centra in het bijzonder.

Toekomst

In 2014 werkt de provincie aan de Omgevingsvisie 2015-2019. In februari 2014 heeft het deelproject 'detailhandelvoorzieningen' een analyse opgeleverd van (de ontwikkeling tot) de huidige detailhandelstructuur en een globaal toekomstperspectief. Nog niet duidelijk is of het detailhandelbeleid in de omgevingsvisie gaat veranderen ten opzichte van het huidige beleid.

Bijlage 6: Noord-Brabant

Beleid

Op 19 maart 2014 zijn de Structuurvisie ruimtelijke ordening en de Verordening ruimte 2014 in werking getreden. Deze structuurvisie is een actualisatie van de visie die in 2010 werd vastgesteld.

Noord-Brabant heeft de ambitie tot de top van Europese kennis- en innovatie regio's te blijven behoren. Een aantrekkelijk leef-, woon- en vestigingsklimaat is hiervoor een essentiële voorwaarde. Juist met het oog op de aantrekkelijkheid van Brabant vindt de provincie een vitale en toekomstbestendige detailhandelsstructuur van groot belang. Een detailhandelsstructuur waarin plaats is voor innovaties en die ruimte biedt aan verbindingen met diverse andere economische en sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen. De Structuurvisie ruimtelijke ordening omschrijft daarom dat de ontwikkeling van detailhandelslocaties een provinciaal belang betreft. Fundamentele veranderingen in de detailhandel (economische stagnatie, omzetverschuivingen van "offline" en naar "online" winkels, toenemende winkelleegstand, digitalisering van de samenleving, demografische transities, toenemend belang van beleving, veranderende vrijetijdsbestedingen en bewegingen in de horeca) vragen om vernieuwing van de detailhandelstructuur.

Er is beperkt ruimte voor uitbreiding van detailhandel. Een reductie van detailhandelsvoorzieningen wordt voorzien. Daarom is het belangrijk zorgvuldig om te gaan met de bestaande winkelcentra. Dit is een primaire verantwoordelijkheid van de gemeenten.

De voornaamste taak van de provincie is om ruimtelijke ontwikkelingen van detailhandelslocaties af te stemmen als het gaat om grootschalige, bezoekersintensieve ontwikkelingen met een regionaal en bovenregionaal karakter. Deze ontwikkelingen kunnen de economische en toeristische aantrekkingskracht van het stedelijk concentratiegebied en Noord-Brabant als geheel vergroten. Ontwikkelingen zijn mogelijk als deze het bestaande voorzieningenniveau versterken en de ruimtelijke effecten inpasbaar zijn in de omgeving. Ontwikkelingen van bovenregionale voorzieningen zijn alleen mogelijk in of nabij hoogstedelijke zones en na afstemming in regionaal ruimtelijk overleg en BrabantStad. Dit geldt niet voor dit soort voorzieningen met een extensief ruimtegebruik. Deze zijn mogelijk op goed ontsloten plekken in de zoekruimte voor verstedelijking. Ontwikkelingen van voorzieningen met een bovenlokaal verzorgingsgebied zijn mogelijk na afstemming in het regionaal ruimtelijk overleg. Bezoekersintensieve bovenlokale voorzieningen zijn bovendien alleen mogelijk in de hoogstedelijke zones of bij de stedelijke knooppunten.

Instrumentarium

Het ruimtelijk beleid is vertaald in de Verordening ruimte. Een bestemmingsplan gelegen in bestaand stedelijk gebied kan voorzien in een ontwikkeling of een uitbreiding van een detailhandelslocatie, tenzij deze ontwikkeling of uitbreiding leidt tot een bovenregionale detailhandelslocatie². De toelichting bij een bestemmingsplan dat voorziet in een ontwikkeling of een uitbreiding van een detailhandelslocatie bevat een verantwoording over de wijze waarop de afspraken die daarover zijn gemaakt in het regionaal ruimtelijk overleg worden nagekomen.

De provincie vraagt gemeenten expliciet aandacht om oneigenlijk gebruik van bedrijventerreinen door functies als wonen of detailhandel te beperken. In het buitengebied is detailhandel als ondergeschikte activiteit van bijvoorbeeld landgoederen mogelijk, zolang dit niet leidt tot een zelfstandige detailhandelsvoorziening groter dan 200 m² winkelvloeroppervlak.

Voor de ontwikkeling van het provinciaal detailhandelbeleid heeft een discussienota opgesteld inclusief een detailhandelanalyse Noord-Brabant. De provincie heeft begin 2013 het congres 'Werk aan de Winkel' georganiseerd. De provincie heeft zich uitgebreid laten adviseren door een expertteam detailhandel met daarin vertegenwoordigers van overheden, marktpartijen en kennisinstellingen, SER-Brabant en de Provinciale Omgevingscommissie.

---

² Onder een bovenregionale detailhandelslocatie wordt begrepen een detailhandelslocatie waarbij uit onderzoek blijkt dat ten minste 20% van de bezoekers afkomstig is buiten een straal van 35 kilometer vanaf de beoogde detailhandelslocatie of het te verwachten aantal bezoekers ten minste 2.500.000 per jaar bedraagt.

Regionale samenwerking

De provincie wil regionale detailhandelsvisies en –afspraken maken vastleggen met de gemeenten. Voor het maken van deze visies en afspraken heeft de provincie richtinggevende uitgangspunten meegegeven. Deze uitgangspunten hanteert de provincie ook in het (voor)overleg met gemeenten en marktpartijen over concrete grootschalige detailhandelsplannen met bovenlokale effecten.

Richtinggevende uitgangspunten:

- ✓ Streef naar concentratie van detailhandel en voorkom verspreide bewinkeling.
- ✓ Scherp de toepassing van de 'ladder voor duurzame verstedelijking' aan door detailhandelontwikkelingen in of aansluitend aan bestaande winkelgebieden te accommoderen.
- ✓ Wees terughoudend met perifere detailhandelontwikkelingen (zowel wat uitbreiding als branchering betreft).
- ✓ Voeg per saldo géén extra winkelmeters toe.
- ✓ Benoem perspectiefrijke en perspectiefarme winkelgebieden.
- ✓ Investeer in perspectiefrijke gebieden en bied alternatieven voor perspectiefarme gebieden.
- ✓ Speel in op de ruimtelijke effecten van internetwinkelen: bestem showrooms of afhaalpunten van internetwinkels zo veel mogelijk in of aansluitend aan winkelgebieden (geen showrooms buiten bestaande winkelgebieden).
- ✓ Bied ruimte aan innovatieve concepten.
- ✓ Verbind nieuwe ontwikkelingen met (de effecten op) de bestaande detailhandelsstructuur.
- ✓ Laat detailhandelsinitiatieven aansluiten bij de specifieke kwaliteit en uniciteit (het DNA) en de ambities van de regio.
- ✓ Betrek marktpartijen, kennisinstellingen en centrummanagement bij de opstelling van regionale detailhandelsvisies en de vormgeving van nieuwe detailhandelontwikkelingen.

In Noord-Brabant wordt regionaal afgestemd in 4 Regionale Ruimtelijke Overleggen (RRO's): West-, Midden-, Noordoost- en Zuidoost-Brabant. In dit overleg maken provincie, gemeenten en waterschappen afspraken over ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder detailhandel met ruimtelijke consequenties. Het maken van deze regionale afspraken is verplicht via de Verordening ruimte. De afspraken werken rechtstreeks door naar bestemmingsplannen. Dit betekent dat regionale afspraken aan de basis moeten liggen voor bestemmingsplannen die voorzien in nieuwe detailhandelontwikkelingen. De strategische regionale agenda vormt de basis voor de afspraken. Zorgvuldig ruimtegebruik en toepassing van de Ladder voor duurzame verstedelijking zijn voorwaarden bij het maken van regionale afspraken. De partijen bespreken maatschappelijke trends, hoe ze daar mee omgaan, mogelijke scenario's en hoe programma's daarop aan te passen.

In de Regionaal Ruimtelijke Overleggen wil de provincie met gemeenten afspraken maken over welke detailhandelslocaties regionaal en bovenregionaal moeten worden afgestemd. De provincie kijkt hoe koepelorganisaties van marktpartijen en kennisinstellingen in de toekomst betrokken kunnen worden bij de regionale overleggen. Idee is om een Brabants Kennisplatform Detailhandel op te zetten die gevraagd gaat worden te reflecteren op de meerwaarde van nieuwe detailhandelsinitiatieven. De adviezen zijn niet bindend.

Toekomst

De Provincie Noord-Brabant is bezig met het opzetten van een provinciale detailhandelmonitor. De monitor dient inzicht te geven in vraag- en aanbodontwikkelingen, waaronder koopstromen. Via de monitor wil de provincie ruimtelijke ontwikkelingen in de regio's met betrekking tot detailhandel kunnen volgen. Doel is om daarmee de te maken regionale afspraken in de RRO's te kunnen evalueren en om nieuwe detailhandelsthema's voor de regionale agenda's 'werken' te kunnen signaleren en te agenderen. Zo'n monitor vervult ook de behoefte aan inzicht op regionaal, subregionaal en lokaal niveau. Dat laatste in ieder geval in een basisvorm, die door de gemeenten gebruikt kan worden om tot verdieping van inzicht te komen. Op provinciaal niveau kan dan een benchmark gemaakt worden.

Bijlage 7: Noord-Holland

Beleid

De provincie Noord-Holland heeft haar ruimtelijk beleid opgenomen in de Structuurvisie Noord-Holland 2040. Deze bevat ook een paragraaf detailhandel waarin de provincie aangeeft de bestaande hoofdwinkelstructuur in stand te willen houden. Indien dit deze structuur niet wordt aangetast is nieuwe detailhandel toegestaan. Voor de provincie staat centraal de versterking van de hoofdwinkelcentra die ook voor het toerisme en het behoud van levendige binnensteden van belang zijn.

Dit beleid vloeit voort uit de 'Visie detailhandel- en leisuresector Noord-Holland' (2009). Doelstellingen uit deze beleidsvisie zijn: vitaliteit, dynamiek en aantrekkingskracht; behoud en versterking bestaande winkelstructuur; optimale regionale afstemming, meer kwaliteit en onderscheidend vermogen; geen weidewinkels. Nieuwe ontwikkelingen zijn mogelijk, mits het de bestaande structuur versterkt.

Instrumentarium

Het beleid is uitgewerkt in regels via de provinciale ruimtelijke verordening (herzien in 2014).

Een bestemmingsplan voorziet niet in nieuwe detailhandel > 5000 m² binnen bestaande winkelgebieden en > 1500 m² buiten bestaande winkelgebieden. Hiervan kan worden afgeweken als aangetoond is dat dit niet leidt tot verstoring van de bestaande detailhandelstructuur, als voor ontwikkelingen buiten de bestaande winkelgebieden aantoonbaar geen ruimte gevonden kan worden in de bestaande winkelgebieden of als aantoonbaar sprake is van thematische binding aan een bestaand winkelgebied. Voor afwijking dient regionale afstemming plaats te vinden binnen de regionale adviescommissie. Bestemmingsplannen voorzien niet in de mogelijkheid tot vestiging van weidewinkels.

Een bestemmingsplan voorziet niet in nieuwe detailhandel op bedrijventerreinen en kantoorlocaties met uitzondering van: een afhaalpunt voor internethandel, detailhandel die in zowel bedrijfseconomisch als ruimtelijk opzicht ondergeschikt is aan de toegelaten bedrijfsuitoefening, brand- of explosiegevaarlijke detailhandel, volumineuze detailhandel indien deze in winkelgebieden uit een oogpunt van hinder, veiligheid of verkeersaantrekkende werking niet inpasbaar is.

Daarnaast zet de provincie actief in op onderzoek als instrument: onderzoek naar ontwikkelingen en trends voor de detailhandel in Noord-Holland, waaronder marktruimte en koopstromen.

Regionale samenwerking

Gemeenten stemmen grootschalige detailhandelsinitiatieven af binnen de Regionale Adviescommissie Detailhandel (RAC Noord-Holland Noord en RAC Noord-Holland Zuid). Een gemeente die een bestemmingsplan voorbereidt, verzoekt de RAC om advies. In de adviescommissies zijn gemeenten, bedrijfsleven en werknemersorganisaties vertegenwoordigd. De provincie treedt op als toehoorder.

Doel van de RAC's is om ontwikkelingen goed op elkaar af te stemmen, zodat leegstand en verpaupering worden voorkomen. De adviescommissies toetsen nieuwe ontwikkelingen met ruimtelijke consequenties aan provinciaal en regionaal beleid. De gemeenten hebben hun gezamenlijke detailhandelsvisie en ambities neergelegd in regionale detailhandelsvisies: Noord-Kennemerland, Zuid-Kennemerland, Gooi- en Vechtstreek, Stadsregio Amsterdam, West-Friesland, Kop van Noord-Holland. De provincie subsidieert opstelling van deze regionale detailhandelsvisies.

Toekomst

Recent is het detailhandelbeleid uit 2009 geëvalueerd. In 2014 zal op basis van onder meer deze evaluatie een voorstel aan Provinciale Staten worden gedaan voor actualisatie van het beleid.

Bijlage 8: Overijssel

Beleid

De provincie Overijssel heeft het ruimtelijk beleid opgenomen in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Voor het onderdeel detailhandel is het beleid recentelijk geactualiseerd (d.d. 23 april 2014).

De provincie stuurt aan op concentratie van detailhandel in bestaande binnensteden en wijkwinkelcentra. Vanuit de ambitie van beschikbaarheid van hoogwaardige voorzieningen, wordt ingezet op het behouden en versterken van de leefbaarheid van steden en dorpen. De provincie doet dit door te sturen op de concentratie van voorzieningen en stimuleren van herstructurering. Het provinciaal belang zit in de betekenis van het voorzieningenniveau voor het vestigingsklimaat van mensen en bedrijven.

Het principe van concentratie is vertaald in de algemene regel dat er geen ruimte mag worden geboden aan nieuwe detailhandel op bedrijventerreinen. Vervolgens wordt een uitzondering gemaakt voor vestiging van volumineuze detailhandel waarvoor geen ruimte gevonden kan worden in binnensteden en wijkwinkelcentra.

Nieuwe grootschalige detailhandelsvestigingen mogen alleen wanneer de locatie gelegen is in of aansluit op bestaande binnensteden en winkelcentra. Afwijking van deze regel is mogelijk wanneer vestiging van de grootschalige detailhandel thematisch verbonden is aan een bedrijventerrein of de perifere locatie. Grootschalige vestigingen met een regionale uitstraling mogen alleen worden toegelaten in stedelijke centra en nadat uit onderzoek is gebleken dat dit niet leidt tot een ontwrichting van de bestaande detailhandelstructuur. Bij de recente actualisatie is deze terminologie aangepast aan recente jurisprudentie. De voorwaarden zijn nu geformuleerd als eis dat met een ruimtelijke onderbouwing de behoefte aannemelijk is gemaakt en aangetoond is dat de vestiging niet leidt tot een onevenredige aantasting van het voorzieningenniveau in de betreffende regio en het woon-, leef- en ondernemersklimaat in de betreffende kernen. In de Omgevingsvisie is aangegeven dat weidewinkels ongewenst zijn.

Instrumentarium

In de Omgevingsverordening (2009) is ruimtelijk beleid over detailhandel vastgelegd. Het principe van concentratie in bestaande winkelcentra is vastgelegd in artikel 2.4 van de Omgevingsverordening, waarbij als uitzonderingen is bepaald dat onder voorwaarden ruimte geboden kan worden voor volumineuze detailhandel en grootschalige detailhandel op locaties buiten de binnensteden en wijkwinkelcentra. Recent is aan de regeling de verplichting tot regionale afstemming toegevoegd in geval van een nieuwvestiging van detailhandel met een regionale uitstraling. Dit is een extra processtap, maar levert geen inhoudelijke aanpassing van het provinciaal detailhandelsbeleid. Aanleiding voor het toevoegen van de eis van regionale afstemming is de zorg van Provinciale Staten over toenemende leegstand van winkelpanden in binnensteden en de gevolgen daarvan voor de leefbaarheid van steden en dorpen.

De regeling ziet er op dit moment als volgt uit:

- Nieuwe volumineuze detailhandel op bedrijventerreinen of perifere locaties is alleen mogelijk voor de lokale behoefte wanneer hiervoor in binnensteden en wijkwinkelcentra geen ruimte is gevonden.
- Op bedrijventerreinen in streekcentra (kernen Steenwijk en Hardenberg) en stedelijke centra (steden binnen de stedelijke netwerken Zwolle Kampen, Netwerkstad Twente en Stedendriehoek) kan ruimte worden geboden aan vestiging van volumineuze detailhandel met een regionale uitstraling mits met een ruimtelijke onderbouwing:
  - o de ruimtelijke behoefte aannemelijk is gemaakt
  - o aangetoond is dat de vestiging niet leidt tot een onevenredige aantasting van het voorzieningenniveau in de betreffende regio en het woon-, leef- en ondernemersklimaat in de betreffende kernen
  - o aangetoond is dat er regionale afstemming heeft plaatsgevonden over de voorgenomen vestiging met de buurgemeenten en Gedeputeerde Staten.

- Grootschalige detailhandelsvestigingen met een regionale uitstraling mogen uitsluitend worden toegelaten in binnensteden en wijkwinkelcentra van de stedelijke centra mits voorzien van een ruimtelijke onderbouwing (zie hierboven).
- Bestemmingsplannen voorzien niet in de mogelijkheid tot vestiging van nieuwe weidewinkels.

Verder zet de provincie in het kader van het detailhandelbeleid het instrument kennis verwerven en kennis delen in. In 2013 zijn 6 pilots gestart die op een innovatieve wijze de winkelleegstand in Overijssel aanpakken. In juni 2014 organiseert de provincie een provinciale winkeltop.

Regionale samenwerking

De provincie heeft een regierol in de regionale afstemming en programmering van detailhandel met een regionale uitstraling. Binnen de stedelijke netwerken (Netwerkstad Twente, Zwolle-Kampen, Stedendriehoek) staat regionale afstemming op de agenda. Netwerkstad Twente legt de regionale afspraken bestuurlijk vast. Met de partiële herziening detailhandel van april 2014 is als een extra processtap de verplichting aan gemeenten opgelegd om regionaal af te stemmen als aangenomen moet worden dat een nieuwvestiging van detailhandel een regionale uitstraling heeft.

Toekomst

Bij de komende integrale herziening van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening (voorzien in 2016) wordt bezien of de provinciale sturing op detailhandel nog voldoet.

Bijlage 9: Utrecht

Beleid

De provincie Utrecht heeft het ruimtelijk beleid opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028. Hierin vraagt zij aandacht voor transformatie van verouderde winkelcentra. Bij ruimtelijke plannen voor nieuwe grootschalige detailhandelontwikkelingen vraagt de provincie gemeenten aandacht voor regionale afstemming en het overtuigend aantonen van de behoefte. De ontwikkeling van detailhandel buiten de rode contouren staat de provincie niet toe. De provincie heeft een passieve rol: detailhandelbeleid is de verantwoordelijkheid van gemeenten.

Instrumentarium

Het beleid uit de structuurvisie is vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening. De verordening bevat geen richtlijnen voor detailhandel.

De provincie is in gesprek met regio's en gemeenten het onderwerp detailhandel te agenderen, mede om te komen tot betere regionale afstemming van ontwikkelingen. Daarnaast denkt de provincie mee bij (her)ontwikkeling van winkelgebieden.

Regionale samenwerking

De provincie is in gesprek met regio's over regionale afstemming. Binnen de stadsregio's Utrecht en Amersfoort vindt enige afstemming plaats op het gebied van detailhandel.

Toekomst

Vanwege de steeds meer toenemende winkelleegstand en verschuivingen in de detailhandel hebben Provinciale Staten aan Gedeputeerde Staten gevraagd de mogelijkheden voor detailhandelbeleid te verkennen. In 2013 zijn bijeenkomsten met gemeenten georganiseerd om de problematiek en de rol van de provincie te bespreken. De provincie maakt een beleidsanalyse op basis waarvan besproken wordt of en zo ja, hoe de provincie detailhandelbeleid gaat voeren. Dit proces loopt nog.

Bijlage 10: Zeeland

Beleid

De provincie Zeeland heeft het ruimtelijk beleid opgenomen in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018. Zeeland wil een goed voorzieningenniveau (betaalbaar, bereikbaar en divers) voor alle bewoners, toeristen en bedrijven vanwege het grote belang voor de leefbaarheid en economie. De provincie zet zich in voor het toekomstbestendig maken van het voorzieningenstelsel, waarbij goede kwaliteit gaat boven fysieke nabijheid. Voor het goed bereikbaar maken streeft de provincie naar openbaar vervoer afgestemd op de vraag en waar mogelijk realisatie van (ontbrekende) kwalitatief hoogwaardige voorzieningen in de grote steden.

Vanuit zorgvuldig ruimtegebruik, bundeling van functies en versterking van attractieve steden ziet de provincie (binnenstedelijke) kernwinkelgebieden als primaire vestigingsplaats voor detailhandel. In kernen zonder kernwinkelgebied is ruimte voor lokale detailhandel. Buiten bestaand bebouwd gebied zijn kleinschalige en aan het buitengebied gebonden vormen van detailhandel mogelijk.

Detailhandel ter ondersteuning van grootschalige dagrecreatieve voorzieningen is als kostendrager voor ontwikkeling toegestaan, mits inhoudelijk gerelateerd aan de voorziening en ondergeschikt qua omvang van het totale concept³. Detailhandel in volumineuze of gevaarlijke goederen en detailhandel bedoeld voor laagfrequente, doelgerichte inkopen (woon-, autobranche, doe-het-zelf, bruin- en witgoed, tuincentra) is toegestaan op aan de (binnen)stadsrand gesitueerde perifere detailhandel-locaties. Verdere concentratie is alleen toegestaan op 6 benoemde PDV/GDV locaties. Branches in dagelijkse boodschappen en recreatief winkelen mogen niet op PDV/GDV locaties.

Instrumentarium

De Verordening Ruimte kent als hoofdregel dat nieuwe en uitbreiding van bestaande detailhandel primair wordt toegelaten in bestaande kernwinkelgebieden. Inzicht moet worden gegeven in de wijze waarop het plan bijdraagt aan bundeling en concentratie in deze gebieden. In de bijlage worden 3 uitzonderingscategorieën benoemd die hierboven (zie 'beleid') reeds zijn beschreven.

In de verordening is de Ladder voor duurzame verstedelijking verwerkt. Voor nieuwe of uitbreiding van grootschalige detailhandel (> 1500 m²) moet aannemelijk worden gemaakt dat het plan voorziet in een aantoonbare regionale behoefte, waarbij primair hierin voorzien wordt binnen bestaand stedelijk gebied door locaties voor herstructurering en transformatie te benutten. Indien dit niet kan binnen het bestaand stedelijk gebied, dan wordt een locatie benut die passend, gebruikmakend van verschillende vervoermiddelen, ontsloten is of als zodanig wordt ontwikkeld.

De voortgang van het omgevingsbeleid wordt gemonitord in de omgevingsbalans die elke 3 jaar wordt opgesteld.

De provincie heeft vooral de rol van belangenbehartiger voor de regio's richting Rijk en Europa, gebiedsontwikkelaar en investeerder naast beleidsbepaler, kwaliteitsbewaker en scheidsrechter. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor lokale voorzieningen. Alle gemeenten is gevraagd in regioverband een regionaal masterplan voorzieningen op te stellen. In drie van de vijf regio's is deze visie inmiddels voltooid (Schouwen-Duiveland, Tholen, en Zeeuws Vlaanderen). Via het leefbaarheidsbeleid is het bestaande voorzieningenbestand geïnventariseerd en het antwoord gegeven op de vraag hoe een kwalitatief en toekomstbestendig voorzieningenniveau er uit ziet.

Gemeenten stemmen nieuwe detailhandelontwikkelingen onderling af als deze het lokale schaalniveau overstijgen. Structureel overleg over detailhandel is niet nodig is, omdat de locaties voor PDV/GDV voldoende zijn benoemd en afgebakend in de provinciale ruimtelijke kaders. De provincie overlegt met gemeenten over nieuwe detailhandelontwikkelingen en beoordeelt of wordt voldaan aan de Ladder voor duurzame verstedelijking.

Als voorzieningen regionaal of voor heel Zeeland van belang zijn, dan is afstemming met de provincie en het Stedennetwerk Z4 nodig. In dit netwerk zijn grote en gespecialiseerde

---

³ Regulier 5% van het bebouwde oppervlak, maximaal 20% bij ZEP Middelburg en Skihal Terneuzen

voorzieningen gebundeld. Grootschalige voorzieningen worden bij voorkeur in een van de vier stedelijke gebieden (Goes, Middelburg, Vlissingen, Terneuzen) gevestigd. De Z4 hebben in 2013 een visie opgesteld op grote en specialistische voorzieningen.

Toekomst

Het zwaartepunt van het detailhandelbeleid verschuift van bundeling en concentratie van nieuwe ontwikkelingen naar het begeleiden van afname van vraag en toename van leegstand. De aanpak van leegstand wordt vanuit het leefbaarheidbeleid integraal aangepakt, met de nadruk op de krimpgebieden. Provincie en gemeenten werken samen aan nieuwe manieren om leefbaarheid in dorpen en steden te behouden bij een achteruitgang van het fysieke aanbod aan detailhandel en andere voorzieningen. Stedelijke herverkaveling, transformatie, betere digitale bereikbaarheid en alternatieve vervoerssystemen zijn voorbeelden van instrumenten die hiervoor worden ontwikkeld.

Bijlage 11: Zuid-Holland

Beleid

De provincie Zuid-Holland heeft het ruimtelijk beleid vastgelegd in de Provinciale Structuurvisie (2010). Hierin is een detailhandelparagraaf opgenomen. De provincie wil de dynamiek in de detailhandel bevorderen en de kwaliteit van de provinciale detailhandelhoofdstructuur versterken. Ten opzichte van een aantal jaren terug is de detailhandel veranderd van een groeimarkt in een verdringingsmarkt. Het provinciale detailhandelsbeleid is erop gericht om de hoofdstructuur (hoofd- en ondersteunende centra, aangevuld met de belangrijkste clusters van perifere detailhandelsvestigingen) zoveel als mogelijk te versterken. Om de detailhandelstructuur in Zuid-Holland in stand te kunnen houden, zal de gezamenlijke inzet van partijen erop gericht moeten zijn om het winkelvloeroppervlak en de zachte planvoorraad in omvang terug te brengen en tegelijk de dynamiek en de vernieuwing in de detailhandelsstructuur te stimuleren en de structuur te versterken. Kwaliteit moet leidend zijn. Aanvullend hierop is versterking van perspectiefrijke onderdelen van de bestaande detailhandelsstructuur en het tegengaan van solitaire vestigingen van belang.

Instrumentarium

Het beleid uit de Structuurvisie, waaronder de provinciale detailhandelhoofdstructuur, is vastgelegd in de Provinciale Verordening Ruimte. De verordening bevat richtlijnen over detailhandel in bestemmingsplannen. Uitgangspunt is dat nieuwe detailhandel gevestigd moet worden in de bestaande winkelgebieden. Uitzonderingen zijn mogelijk voor enkele branches (zogenaamde 'perifere detailhandel') die niet of niet goed inpasbaar zijn in de winkelcentra en niet essentieel zijn voor de kwaliteit van deze centra. De ladder voor duurzame verstedelijking en regionale afstemming zijn leidend bij de accommodatie van de ruimtevraag. Bij grootschalige ontwikkelingen moet een distributieplanologisch onderzoek worden opgesteld en is advies nodig van het Regionaal Economisch Overleg (REO).

Iedere vijf jaar monitort de provincie de effecten van het beleid via een koopstromenonderzoek. Daarnaast voert de provincie diverse andere gerichte onderzoeken uit, zoals gevolgen van internetdetailhandel, Factory Outlet Centers of toekomstige uitbreidingsruimte detailhandel. De provincie organiseert maandelijks masterclasses waarin detailhandel ook aan de orde komt. Doelgroep van de masterclasses zijn ambtenaren van gemeenten, regio's, bedrijfsleven, adviseurs, etc.: iedereen die vanuit zijn of haar professie werkzaam is op het ruimtelijk-economisch domein.

Regionale samenwerking

Al ruim 20 jaar werkt de provincie via 5^[1] Ruimtelijk Economische Overleggen (REO's) samen met gemeenten en regionale samenwerkingsverbanden bij het afstemmen van detailhandelsbeleid. Dit is noodzakelijk vanwege de veelal bovenlokale effecten van toevoeging van nieuw winkelaanbod. De provincie stuurt daarbij op locaties, branches en sinds 2013 ook op volumes. De REO's adviseren over alle winkelplannen >1000 m² in de periferie en > 2000 m² in de centra. Op bestemmingsplannen die niet gepaard gaan met een DPO en REO-advies wordt een zienswijze, eventueel gevolgd door een reactieve aanwijzing, ingediend. De provincie heeft de REO's verzocht om regionale planningafspraken te maken, inclusief het schrappen van plannen. De REO's leggen gemaakte afspraken vast in regionale visies detailhandel.

Toekomst

De provincie werkt aan de Visie Ruimte en Mobiliteit, de Verordening Ruimte, het Programma Ruimte en het Programma Mobiliteit die naar verwachting in juli 2014 vastgesteld worden door Provinciale Staten en daarmee de huidige structuurvisie en verordening vervangen. In dat kader wordt ruimte gegeven aan de dynamiek in de sector, de ruimtelijke kwaliteit geoptimaliseerd (voorkomen leegstand) en de agglomeratiekracht en leefbaarheid bevorderd.

De provincie Zuid-Holland streeft naar levendige, qua functies gemengde stads- en dorpsgebieden met een aantal krachtige en kwalitatief onderscheidende centra. Het provinciale detailhandelsbeleid is erop gericht om detailhandelsvoorzieningen zoveel als mogelijk te bundelen en te concentreren

---

^[1] Haaglanden, Rotterdam, Holland-Rijnland, Midden-Holland, Zuid-Holland Zuid

in de centra van steden, dorpen en wijken. Nieuwe bovenregionale voorzieningen wil de provincie concentreren op locaties die verschillende voordelen combineren: te bereiken schaalvoordelen, bijdrage aan de vitaliteit van gebieden en benutten capaciteit mobiliteitsnetwerk.

Op provinciaal niveau is er echter een overaanbod aan winkelmeters ontstaan. Hier ligt een aantal oorzaken aan ten grondslag. Er is sprake van afnemende bestedingen, er spelen ontwikkelingen op het vlak van demografie (groei, krimp, verdunning en vergrijzing), maar ook technologie.

Consumenten maken steeds meer gebruik van internet als aankoopkanaal. Vooral demografische en technologische ontwikkelingen hebben enorme blijvende gevolgen voor de detailhandel. De omvang van het winkelloppervlak zal teruglopen. Detailhandelveorzieningen verdwijnen en de leegstand in winkelgebieden zal verder oplopen. De ruimtelijke kwaliteit van de woon- en leefomgeving komt onder druk te staan. Derhalve dient het huidig aanwezig winkelloppervlak, zowel in de centra als perifeer, door gemeenten en marktpartijen in omvang teruggebracht te worden. Ditzelfde geldt voor de planvoorraad op die plaatsen waar ruimtelijk gezien de minste behoefte is. Toevoeging van winkelmeters kan slechts in enkele perspectiefrijke onderdelen van de bestaande detailhandelsstructuur aan de orde zijn. Of om de dynamiek in de dagelijkse sector te faciliteren, dan wel de omvang van het aanbod in overeenstemming te brengen met het draagvlak in geval van aanmerkelijke (te verwachten) bevolkingsgroei.

Kwalitatieve verbetering van winkelcentra is leidend ten opzicht van kwantitatieve versterking. In de verordening is aangegeven dat nieuwe detailhandel binnen of aansluitend aan een bestaande winkelconcentratie moet worden gerealiseerd. In de uitvoering van dit beleid onderscheidt de provincie drie categorieën van centra: te versterken centra, te optimaliseren centra en de 'overige aankoopplaatsen'. Bij nieuwe detailhandel boven de 2000 m² moet advies worden gevraagd aan de REO en moet worden aangetoond dat het woon- en leefklimaat niet wordt aangetast en dat er geen onaanvaardbare leegstand ontstaat. Afhaalpunten voor internetdetailhandel zijn alleen toegestaan binnen bestaande winkelconcentraties.

(Toename van) verspreid liggend winkelaanbod in de periferie draagt niet aan bij aan de bundeling - en concentratiegedachte en tast de ruimtelijke kwaliteit van de detailhandelsstructuur aan (toename leegstand en afname ruimtelijke kwaliteit). Daarom worden als uitzondering slechts enkele branches buiten centra gewenst gevonden die vanwege aard of omvang niet goed inpasbaar zijn in centra en ook niet belangrijk zijn voor de kwaliteit van die centra. (perifeer detailhandelsbeleid).

De paragraaf m.b.t. regionale samenwerking op de eerste pagina, is ook van toepassing op de deze zomer vast te stellen Visie Ruimte & Mobiliteit. Een belangrijk verschil zit in de toelaatbaarheid van grootschalige ontwikkelingen die afhankelijk is van de ruimtelijke effecten die zo'n ontwikkeling met zich mee brengt. Met het oog daarop moet worden aangetoond dat het woon- en leefklimaat en de ruimtelijke kwaliteit niet onevenredig wordt aangetast. Het gaat daarbij onder meer om het voorkomen van onaanvaardbare leegstand en het voorkomen van duurzame ontwrichting van het voorzieningenniveau waar het gaat om de eerste levensbehoeften. Met het oog hierop is advies nodig van het Regionaal Economisch Overleg (REO) en wordt zondig een distributieplanologisch onderzoek (DPO) uitgevoerd.

Bijlage 12: Limburg

Beleid

De provincie Limburg heeft het huidige detailhandelbeleid opgenomen in het vigerende Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL 2006). De provincie heeft voor detailhandel richtinggevend beleidswaarspraken geformuleerd in het POL die er op zijn gericht een goede balans te vinden tussen winkelvoorzieningen in de binnenstad, de verzorgingsstructuur van wijken en buurten en grootschalige detailhandel op perifeer gelegen stedelijke dienstenterreinen.

- Het stadscentrum heeft vooral een functie voor recreatief, vergelijkend winkelen. Met het accent op kleinschalige, gespecialiseerde winkels en warenhuizen.
- Woonwijken bieden plaats aan een verzorgingsstructuur (met stadsdeelcentra, wijk- en buurtwinkelcentra) gericht op een volwaardig en compleet pakket aan winkelvoorzieningen voor dagelijkse aankopen.
- De stedelijke dienstenterreinen bieden uitsluitend ruimte aan detailhandelfuncties voor minder frequent benodigde, doelgerichte aankopen, die moeilijk inpasbaar zijn in bestaande winkelgebieden vanwege volumineuze aard en dagelijkse bevoorrading. We denken daarbij aan grotere winkels (1.000 m² of meer) voor aankopen op het gebied van wonen, vervoer en outdoor.
- De voorkeur voor vestiging van megasupermarkten gaat uit naar stadsdeelcentra of de randzone van binnensteden, mits ruimtelijk en verkeers technisch inpasbaar. Vestiging op een stedelijk dienstenterrein sluiten we echter niet op voorhand uit, gezien de ruimtelijke en verkeerskundige dimensie van dergelijke voorzieningen. Aan de keuze voor vestiging van een megasupermarkt op een dergelijke locatie zal een goede onderbouwing en afweging ten grondslag moeten liggen (zie Handreiking ruimtelijke ontwikkeling). Thematisering van de detailhandel op een stedelijke dienstenterrein kan het profiel van een regio versterken.
- Op bedrijventerreinen horen, met uitzondering van een aantal categorieën, geen detailhandelfuncties.
- Alle kernen op het platteland kunnen ruimte bieden aan kleinschalige detailhandel en supermarkten met een lokaal of regionaal verzorgende functie. Grootschalige detailhandel is toegestaan in de grotere kernen als de functie is toegespitst op het regionaal verzorgingsniveau. Uitgangspunt is dat al deze winkels worden gevestigd in de bebouwde kom, bij voorkeur in of aansluitend aan het winkel- of voorzieningsgebied. Combinatie van verkooppunten, eventueel met andere loketfuncties, tot service-winkels kan de leefbaarheid in kleine kernen versterken.

Instrumentarium

Er is geen provinciale ruimtelijke verordening.

Regionale samenwerking

Regionale afstemming in stadsregio's over de programmering van nieuwe terreinen voor detailhandel is vereist om te komen tot optimale regionale oplossingen. In het POL staat dat dit kan worden vastgelegd in stadsregionale uitvoeringsplannen voor detailhandel. Centrumgemeenten dienen zelf het voortouw te nemen. De provincie heeft een faciliterende en adviserende rol.

Gemeenten en provincie maken tot nu toe bestuurlijke afspraken rondom detailhandel per project die worden vastgelegd. Gemeenten en (deel)regio's werken vaker met detailhandelsvisies. De 8 gemeenten van de stadsregio Parkstad Limburg hebben samen detailhandelaafspraken gemaakt.

Toekomst

De provincie werkt aan het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 (POL 2014) én een Omgevingsverordening. Naar verwachting worden deze in oktober 2014 vastgesteld.

Het concept POL 2014 betreft 12 grote thema's, waaronder detailhandel, een van de Limburgse economische topsectoren. Na zorg en industrie is detailhandel de grootste werkgever in de provincie, mede door grensoverschrijdend kooptoeisme. Limburg ambieert een gezonde detailhandelsmarkt die goed inspeelt op maatschappelijke ontwikkelingen en die bewoners vitale binnensteden als aantrekkelijke koopcentra oplevert, een breed winkelaanbod en werkgelegenheid.

De centrale opgave is groei in kwaliteit (inspelen op snel veranderend winkellandschap) bij een afnemende kwantiteit (toenemende leegstand). Limburg wil de kwaliteit van binnensteden behouden en versterken. Voor dorpskernen en wijken zullen keuzes gemaakt moeten worden om het voorzieningenniveau en daarmee de leefbaarheid zoveel mogelijk op peil te houden. Er moet gewerkt worden aan de kwaliteit van grootschalige winkelgebieden aan de rand van de stad die mogelijk het meest last hebben online winkelen en de economische teruggang. Voorkomen moet worden dat deze centra zich verbreden tot nieuwe 'binnensteden'.

Keuzes over winkelvoorzieningen en aanpak van leegstand (maatwerk) worden op lokaal niveau gemaakt. Limburg wil in het POL algemene principes 'verstedelijking met verstand' opnemen, waaronder dat bij nieuwe ontwikkelingen leegstaande gebouwen zoveel mogelijk worden benut.

Focus van de provincie ligt vooral bij de binnensteden en de categorie perifere en grootschalige detailhandel aan de rand van de steden die bovenlokaal/regionaal van belang zijn. In alle regio's dient sprake te zijn van adequaat dynamisch voorraadbeheer. Daarom worden nu regionale detailhandelsvisies voor Noord-, Midden- en Zuid-Limburg opgesteld. Hierin komt te staan wat de perspectiefvolle gebieden zijn waarop de focus ligt en welke gebieden minder kansrijk worden geacht. De visies maken de positie en profilering van de belangrijkste winkelgebieden duidelijk, ook in relatie tot winkelgebieden in omliggende gebieden. De visies schetsen ook wat nodig is op het gebied van kwaliteit van de binnensteden en grootschalige winkelgebieden aan de rand van steden. De visies bevatten gezamenlijke principes en spelregels, toegespitst op de regionale situatie.

In het POL 2014 wil de provincie een aantal basisprincipes en spelregels vastleggen, zoals:

- Voor nieuwe winkelgebieden of grotere uitbreidingen van bestaande winkelgebieden met regionale impact is er ruimte als deze aantoonbaar toegevoegde waarde bieden aan de regio, leiden tot versterking van de structuur en de vitaliteit van de binnensteden niet aantasten. Volgens de principes van het dynamisch voorraadbeheer moet de ontwikkeling ervan gepaard gaan met het verdwijnen van bestaande voorraad elders in de regio.
- Buiten het stedelijk gebied is er geen plek voor nieuwe winkelgebieden of grote uitbreidingen van bestaande. In landelijke kernen blijven kleinere uitbreidingen, die passen bij het verzorgingsgebied, wel mogelijk, mits deze verantwoord zijn en in lijn met de regionale visie. Daarbuiten, in het landelijk gebied, willen we helemaal geen nieuwe winkels, met uitzondering van kleinschalige boerderijwinkels.
- Binnen het stedelijk gebied hebben de binnensteden prioriteit, eventueel ook gebieden die direct daarop aansluiten. Er blijft ruimte voor verantwoorde uitbreidingen van bestaande winkelgebieden elders in het stedelijk gebied (bijvoorbeeld perifere themacentra van internationaal belang), zolang die de vitaliteit van de binnensteden niet aantasten en passen in de regionale visie.
- We vinden dat winkels in principe niet op bedrijventerreinen thuishoren, behalve als het gaat om verkoop van goederen die zich bij uitstek lenen voor vestiging op zo'n terrein.
- We zetten in op compactere winkelgebieden en clustering van winkels.
- Om te voorkomen dat grootschalige winkelgebieden aan de rand van de steden uitgroeien tot 'nieuwe binnensteden' bieden we in deze gebieden geen ruimte voor winkels uit branches die bij uitstek thuishoren in de stadscentra (zoals: kleding, schoenen, reguliere supermarkten).
- Voor initiatieven voor grotere nieuwe winkelgebieden, winkels of uitbreidingen zal steeds bekeken moeten worden of deze passen binnen de regionale visie. Er vindt daarover regionale afstemming plaats.
- Aan de afweging ligt een ruimtelijk-economische effectenstudie ten grondslag. Bij de afweging speelt ook de ladder van duurzame verstedelijking een rol: kortom ze moeten bij voorkeur binnen het bestaand bebouwd gebied gerealiseerd worden.

De provincie vindt het vernieuwen en verbeteren van de detailhandelstructuur primair de verantwoordelijkheid van de markt. De gemeenten zijn de belangrijkste partij als het gaat om ruimtelijke sturing van ontwikkelingen. De provincie heeft een rol als regisseur: initiëren en participatie regionale samenwerking (visievorming, afstemming, afspraken, uitvoering), monitoring, afstemming tussen regio's met omliggende regio's, faciliteren met kennis en instrumentontwikkeling (omgevingsverordening).